

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Program

Diarienummer: KS2019/0776
Dokumentansvarig: Ekonomiberedningen
Beredande politiskt organ: Ekonomiberedningen
Beslutad av: Kommunfullmäktige
Datum för beslut: 2019-09-05

KUNGÄLVS
KOMMUN

1. Bakgrund

1.1 Kommunallagens krav på program

Kommuner får enligt 10 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) lämna över verksamhet till privata utförare. Gentemot kommuninvånarna är kommunen fortsatt ansvarig, på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi. Om det i lag eller annan författning anges att verksamhet ska bedrivas av en kommunal nämnd får den inte överlämnas. Om verksamheten innefattar myndighetsutövning, får den lämnas över endast om det finns stöd för det i lag.

Enligt 5 kap. 3 § kommunallagen ska kommunfullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Syftet med bestämmelsen är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare samt öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

1.2 Avgränsning

Detta program omfattar all verksamhet som enligt lag kan utföras av privata utförare. Eftersom programmet bl.a. gäller upphandlad verksamhet kan krav på uppföljning, insyn med mera, endast påverka avtal i upphandlingar som ligger framåt i tiden. Programmet får inte genomslag på gällande avtalsrelationer eftersom villkoren redan är reglerade.

Programmet omfattar inte fristående förskolor och skolor, då sådan verksamhet inte upphandlas utan regleras genom tillståndsgivning.

1.3 Definition av privat utförande

Med *privat utförare*, enligt 10 kap. 7 § kommunallagen, avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet.

En privat utförare är en helt privat aktör utan kommunalt ägande. Det kan exempelvis vara företagsformer som aktiebolag, stiftelser, ekonomiska eller ideella föreningar, enskilda firmor men också idéburna organisationer och kooperativa föreningar. Däremot avses inte hel- eller delägda kommunala bolag eller kommunala stiftelser. En privat aktör blir en *privat utförare* av en kommunal angelägenhet genom att vinna en offentlig upphandling eller genom att kvalificera sig för att ingå i ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV).

Fristående förskolor och skolor är inte privata utförare utan är sina egna huvudmän och omfattas därför inte av 10 kap. 7 § kommunallagen.

2. Mål för verksamheter som utförs av privata utförare

Varje sektor, nämnd, styrelse eller ansvarar för att säkerställa att alla utförare inom ansvarsområdet bedriver verksamheten:

- i enlighet med gällande lagar, förordningar och föreskrifter,
- att utförarna följer de styrande dokument som gäller generellt för hela Kungälv kommun och/eller för respektive sektor och nämnd, och
- på ett sådant sätt att kommunens mål kan uppfyllas.

De styrdokument som gäller generellt för hela Kungälv kommun och som särskilt ska beaktas är:

- *Riktlinjer vid upphandling*, beslutad av kommunstyrelsen den 10 december 2015, samt
- *Upphandlings- och inköpspolicy för Kungälv kommun med belägda bolag*, beslutad av kommunstyrelsen den 9 april 2014.

3. Allmänhetens rätt till insyn och meddelarfrihet för anställda

3.1 Allmänhetens rätt till insyn

Varje beställande sektor, nämnd eller styrelse ska i avtal med utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till utförare. Syftet är att informationen ska göra det möjligt för allmänheten att få insyn i hur uppdraget utförs.

Informationen kan till exempel handla om:

- verksamhetens kvalitet,
- avvikelser i verksamheten,
- personalen och deras villkor,
- miljö-, integrations- och jämställdhetsarbete,
- privata utförarens ekonomiska ställning, eller
- ägarförhållanden och vilka som är behöriga företrädare

Utförare ska kunna lämna information när kommunen begär det. Utförarens skyldighet att lämna uppgift begränsas till att omfatta sådant som kan lämnas ut med rutinbetonade åtgärder. Uppgiftsskyldigheten omfattar inte heller utlämnande som skulle strida mot lag eller annan författning. Den information som utföraren lämnar till Kungälv kommun ska inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag (2018:558) om företagshemligheter.

Varje sektor, nämnd eller styrelse ska på lämpligt sätt informera allmänheten om rätten till insyn och vilken information allmänheten kan ta del av i förhållande till sektorns, nämndens eller styrelsens utförare. Informationen ska organiseras så att den möjliggör för allmänheten att direkt på verksamhetens webbplats eller indirekt på begäran kan tillgängliggöras på för allmänheten lämpligt sätt.

3.2. Meddelarfrihet för anställda

Varje beställande sektor, nämnd eller styrelse ska i avtal med utförare tillförsäkra sig att utföraren i sin verksamhet uppfyller kraven i lag (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter.

4. Ansvar för uppföljning och kontroll

Varje sektor, nämnd eller styrelse ansvarar för att uppföljning och kontroll av utförare görs på ett strukturerat och systematiskt sätt och ska därför anta egna riktlinjer för att säkerställa detta. Uppföljningen ska syfta till att säkra leverans enligt avtal, säkra måluppfyllelse, kontroll för att förutse och upptäcka avvikelser och oegentligheter, underlag för utvecklingsarbete och möjliggöra allmänhetens insyn.

Riktlinjen ska minst innehålla:

- vad som ska anges i förfrågningsunderlag och avtal för att säkerställa att relevant information kan begäras och erhållas av utförare,
- former för uppföljning av utförare, bland annat metod, tidpunkt och ansvar,
- vad som ska följas upp, och
- former för återkoppling av uppföljning och kontroll till nämnd, utförare och allmänheten.

Kommunstyrelsen ska årligen redovisa för kommunfullmäktige hur arbetet med uppföljning och insyn har bedrivits och resultatet av dessa.

5. Programmets giltighet

Programmet gäller för aktuell mandatperiod. Nytt program ska antas under första året i ny mandatperiod.